

KLIIMAMINISTEERIUM

EL raadamisvabade toodete määruse (EUDR) ja Eesti rakendusplaani tutvustus

Kristiina Räst (KliM) ja Aavo Sempelson (KeA)
19.03.2026

Infotunni eesmärk on tutvustada:

1. Määruse sisu

- ✓ eesmärk,
- ✓ tähtajad,
- ✓ kohaldumine,
- ✓ hoolsuskohustus.

2. Rakendusplaani Eestis

- ✓ asutuste rollid,
- ✓ HTD esitamine,
- ✓ järelevalve.

3. Edasised tegevused

- ✓ prioriteetidid, ajahorisont,
- ✓ kontaktisikute kokkuleppimine.

Määruse eesmärk

- EL raadamisvabade toodete määruse, mis jõustus 2023. a, eesmärk on tagada, et ELi turule jõuavad ja sealt eksporditakse ainult sellised asjakohased tooted, mis on valmistatud raadamisvabadest ja seaduslikest toorainetest (sh. puit, kohv, soja, kakao, õlipalm, veised ja kautšuk).
- Tingimused tooraine suhtes:
  - ✓ ei ole toodetud raadatud ega degradeerunud metsamaal (pärast 31.12.2020);
  - ✓ vastab tootjariigi asjakohastele õigusaktidele;
  - ✓ on hõlmatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooniga (HTD).

Metsa degradeerumine ja raadamine

- **Metsa degradeerumine**- metsasuse struktuurimuutused, mis seisnevad põlismetsa või looduslikult uueneva metsa muutmises istandikuks või muuks metsamaaks, või põlismetsa muutmises istutatud metsaks.
- **Raadamine**- metsamaa kõlviku muutmine põllumaaks (mitte infrastruktuur, elamumaa, jne). Ei kehti ainult lisa 1 saaduste kasvatamise osas (nt porgandid)

PÕLISMETS
(*primary forest*)

ISTANDIK

PÕLISMETS

MUU PUITTAIMESTIKUGA MAA

**LOODUSLIKULT
UUNENUD METS**

ISTANDIK

PÕLISMETS

ISTUTATUD METS

METS

PÕLLUMAA

Olulised kuupäevad

Määrus jõustus
29. juunil 2023.a

Keskmistele ja suurtele ettevõtjatele ja
kauplejatele
rakenduvad kohustused
30. detsembril 2026.a.

Mikro- ja
väikeettevõtjatele
rakenduvad kohustused
30. juunil 2027.a.

Kohaldumine

- Määrus kohaldub **ettevõtjatele ja kauplejatele** (sh. füüsilistele isikutele), kes **ärilisel eesmärgil** toovad turule, teevad kättesaadavaks või ekspordivad määruse I lisa loetletud asjakohaseid tooteid, mis on valmistatud asjakohastest toorainetest.
- Määruse uuendatud versiooni (määrus (EL) 2025/2650; 19.12.2025) kohaselt lasub hoolsuskohustuse täitmine ja nõutava deklaratsiooni esitamise kohustus üksnes sellel ettevõtjal, kes toob saaduse või toote esmakordselt ELi turule (sh. impordib kolmandatest riikidest).
- Edasises tarneahelas vastutab **esimene allavoolu ettevõtja/kaupleja** (olenemata suuruses) üksnes esialgse deklaratsiooni viitenumbri (sh. lihtsustatud deklaratsiooni) kogumise ja säilitamise eest (5 aastat), ega pea seda teavet tarneahelas järgmistele osapooltele edasi andma.
- **Mikro- ja väikeettevõtjatest esmatootjatele** (madala riskiga riigis) on ette nähtud ühekordse lihtsustatud deklaratsiooni esitamise võimalus (lisa 3)*.
- Mitte VKE ettevõtjad/kauplejad peavad ennast **registreerima TRACES NT infosüsteemis**.

Hoolsuskohustuse täitmine ja HTD esitamine

- EUDR-i kohaselt peab iga ettevõtja ja füüsiline isik, sealhulgas metsaomanik ja veisekasvataja, suutma tõendada, et turule lastav või eksporditav kaup ei pärine metsamaalt, mille maakasutust on **pärast 31. detsembrist 2020** muudetud põllumajandusmaaks või mille raie on aidanud kaasa metsa degradeerumisele.
- Seoses hoolsuskohustuse läbiviimisega peavad saaduste ja toodete turuletoojad **enne nende esmakordset turule laskmist või ekspordimist** koguma ja analüüsima teavet toodete päritolu kohta ning veenduma, et saadused ja tooted on määruse nõuetele vastavad (art 9, 10, 11).
- Siseriiklikult täidab hoolsuse ja esitab deklaratsiooni turulelaskja. Tarneahela hilisema etapi esimene ettevõtja ja kaupleja kogub deklaratsiooni numbreid ja säilitab neid 5 aastat.
- Kui hoolsus on täidetud turule laskmisel, siis **ekspordil seda uuesti täitma ei pea**.
- Pärast hoolsuskohustuse läbiviimist ja riskide viimist ebaoluliseks esitatakse HTD või lihtsustatud deklaratsioon TRACES NT või **riiklike registrite kaudu**.
- Tarneahela hilisema etapi (va esimene) ettevõtjad ja kauplejad peavad **pidama arvestust tarnijate ja saajate kohta** (raamatupidamine) ning säilitama andmeid **5 aastat**.

Hoolsuskohustuse täitmine ja HTD esitamine

- a) **Andmete kogumine** (art 9)-> kogutakse kogu vajalik info – toote päritolu, maatüki asukoht, tarnijad, kogused, riigi seaduste järgimine jms
- b) **Riskihindamine** (art 10)-> hinnatakse, kas on risk, et toode pärineb raadatud või ebaseaduslikult kasutatud maalt.
- c) **Riskimaandamine** (art 11)-> kui on väikegi risk, tuleb see maandada – nt hankida lisatõendeid, sertifikaate, kontrollraporteid jne.

EUDR TRACES süsteemis deklaratsiooni esitamine:

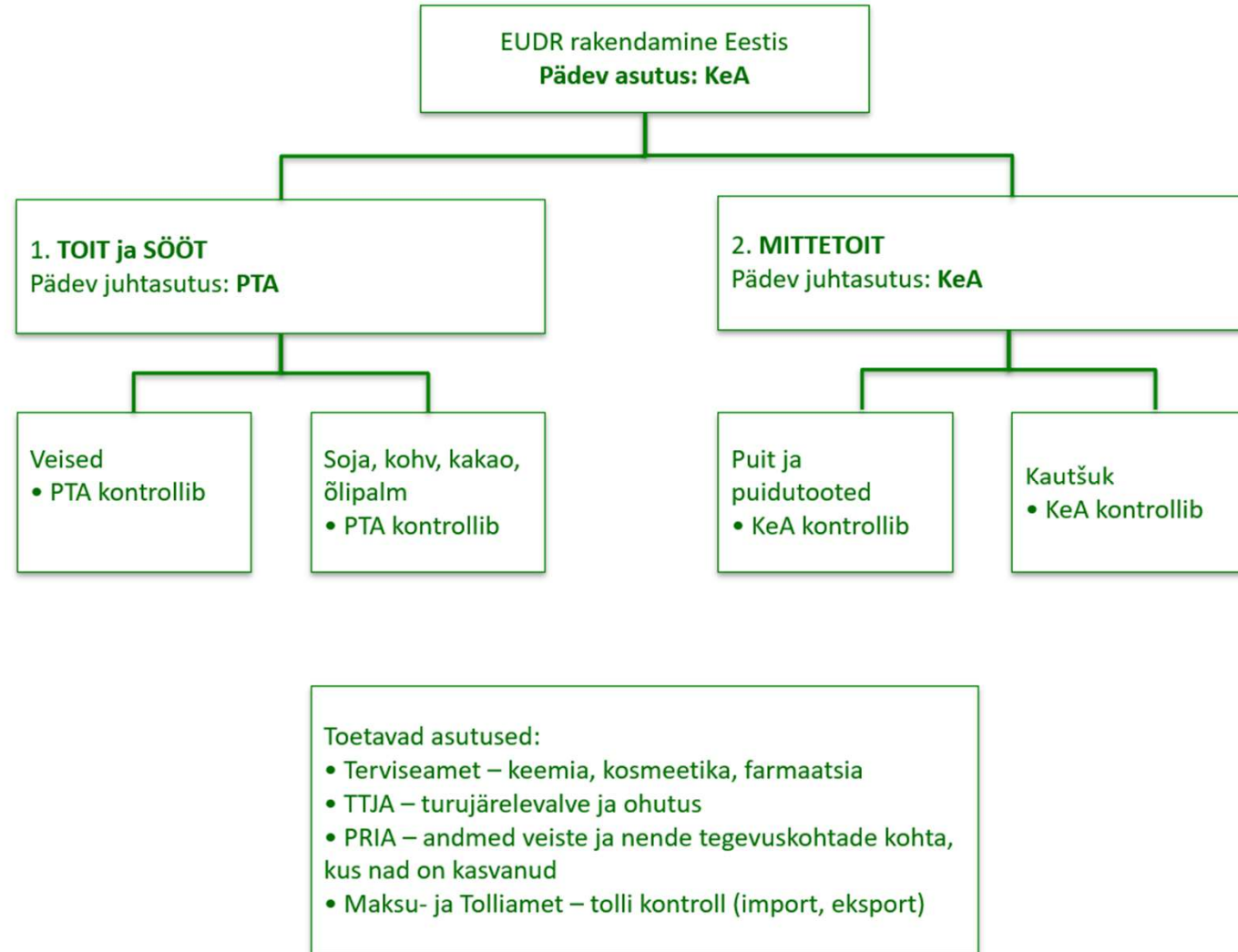
- a) hoolsuskohustuse deklaratsioon (lisa 2)
- b) lihtsustatud deklaratsioon (esmatootjale) (lisa 3)

Turule toomine

Rakendusplaan

- Siseriiklikul tasandil jaotatakse juhtrollid kaheks saaduste gruppide kaupa, eristades toidu- ja mittetoidu gruppi.
- Määruse kohaselt kontrollib EMTA impordi/ekspordi hetkel HTD olemasolu, kuid ei tee sisulist hoolsuskohustuse hindamist ega taga vastavust.
- HTD või lihtsustatud deklaratsiooni saab esitada TRACES NT (import) või riiklike registrite kaudu (puit: Metsaregister ja veised: PRIA põllumajandusloomade register).

Järelevalve rollijaotus

KeA	<ul style="list-style-type: none"> • täidab EUDR rakendamisel üleriigilise koordineeriva asutuse rolli ning vastutab määruse elluviimise, aruandluse ja suhtluse eest Euroopa Komisjoniga (rakendamise faasis); • täidab pädeva juhtasutuse rolli mittetoiduliste loodusmaterjalide hulka kuuluva puidu ja kautšuki osas; • tehniline tugi ettevõtjatele TRACES-i ja MR-i EUDR-i töölaua kasutamisel.
PTA	<ul style="list-style-type: none"> • pädev juhtasutus toiduahela toodete, sealhulgas veiste, soja, kohvi, kakao ja õlipalmi osas ning vastutab nende saaduste EUDR-i kohase järelevalve läbiviimise eest.
PRIA	<ul style="list-style-type: none"> • haldab põllumajandusloomade registrit ning omab loomade ja nende tegevuskohtade andmeid, mis võimaldavad toetada PTA järelevalvetegevust ning tagada veiste (ja veiselihatoodete) jälgitavuse.
TTJA ja TA	<ul style="list-style-type: none"> • ei teosta EUDR määruse alusel järelevalvet; • toetav ja teavitav roll – juhul, kui nende tavapärase järelevalve käigus ilmneb teave, mis võib viidata EUDR-i nõuete rikkumisele, edastatakse see pädevale juhtasutusele edasiseks menetlemiseks.
EMTA	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollib importi/eksporti, et on olemas viide hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile, kuid ei tee sisulist hoolsuskohustuse hindamist ega taga vastavust; • määravad kontaktisikud ja töökorralduse, et vajadusel peatada kõrge riskiga toodete impordi- või ekspordiprotseduurid ettevõtja kontrolli ajaks ning tagada asjakohane infovahetus pädevate juhtasutustega.

Ministriumite rollijaotus

Kliimaministerium	<ul style="list-style-type: none"> • vastutab EUDR poliitikakujunduse, õigusloome ja rakendamise üldise strateegilise juhtimise eest; • koordineerib riikliku järelevalve- ja kontrollisüsteemi ülesehitamist ning koostööd Euroopa Komisjoni, tolli, teiste ministriumide ja pädevate asutustega; • juhib liikmesriigi kohustuste täitmist ning annab määruse sisulisi tõlgendusi; • jagab sektorile selgitusi (infotunnid), suuniseid kodulehel, sh KKK ning korraldab infovahetust; • toetab digilahenduste arendamist, et lihtsustada HTD esitamist, andmevahetust ja tagada tõhus järelevalve; • õigusloome, sh. karistused ja kohtuväline menetlus (karistusseadustik, väärteomenetluse seadustik).
Regionaal- ja Põllumajandus-ministerium	<ul style="list-style-type: none"> • vastutab EUDR-i rakendamise eest põllumajanduse, toidu ja sööda valdkonnas; • koordineerib valdkondlikku koostööd, toetab PTA ja PRIA rolli järelevalves ning rakenduslike lahenduste kujundamisel; • jagab sektorile selgitusi, suuniseid ja korraldab infovahetust (infotunnid jne); • tegutseb KLIM-i partnerina, panustades õigusloomesse, praktiliste rakenduslahenduste kujundamisse ja andmevahetuse arendamisse.

Järelevalve

- Kontrolli kohustus **vastavalt saaduse/toote päritoluriigi riskitasemele** 1%, 3%, 9% iga saaduse lõikes.
- **Päritoluriigi riskitaseme** määras Euroopa Komisjon (rakendusmäärus (EL) 2025/1093). Kõik EL riigid on madala riskiga riigid.
- Kontrollid tehakse **iga-aastase riskipõhise kontrollikava** alusel.
- **Kontrolli sisu:**

Esmane turule laskmine:

- ✓ hoolsuskohustuse täitmise süsteem;
- ✓ konkreetne toode vastab määruse nõuetele ja esitatud deklaratsioonile.

- Kontroll tehakse **etteteatamata**.
- Hoolsuskohustuse täitmise teave tuleb **taotluse korral** teha pädevale juhtasutusele kättesaadavaks.
- Mittevastavuse tuvastamisel nõuab pädev juhtasutus **parandusmeetmete rakendamist**.
- Mõjusad ja mittevastavust ärahoidvad **sanktsioonid**.
- Olulise mittevastavuse tuvastamisel Komisjoni ja teiste pädevate asutuste teavitamine.

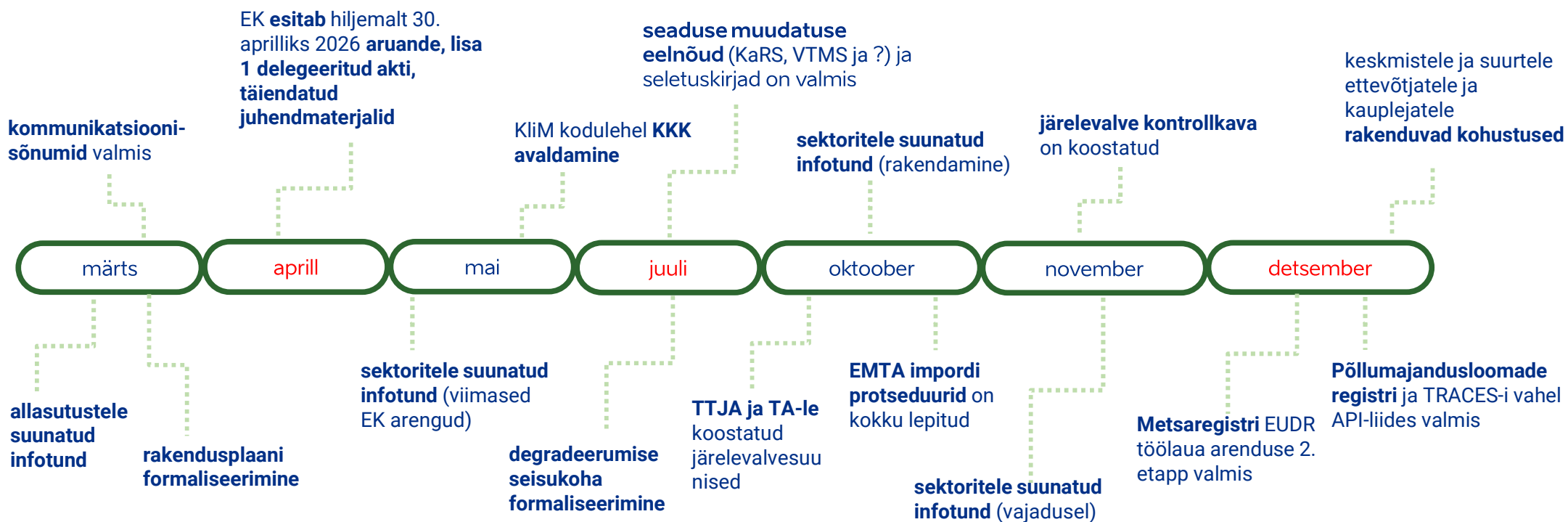
Tootegrupp	Ligikaudne madala riski 1% kontrollide arv aastas
Puit	98
Veised	52
Soja	1
Kohv ja kakao	15
Õlipalm	1
Kautšuk	26*

Edasised tegevused

KliM: Kristiina	REM: Kai-Liis	KeA: Aavo	PTA: Triinu/Olav
<ul style="list-style-type: none"> ✓ rakendusplaani koostöö • õigusloome koostöös KeA ja REM-iga • degradeerumise osas seisukoha dokumendi koostamine; • kodulehe ajakohastamine, ✓ asutuste ülene infotund (sh. TA, TTJA, PRIA, MTA, RMK); • KeA-ga koostöös MR EUDR töölaua arendamine + kasutusjuhised (II etapp); • EK õigusloome töögruppides osalemine.	<ul style="list-style-type: none"> • õigusloome koostöös KliM ja PTA-ga; • sektoriga koostöö ja infovahetus; • toidusektori küsimuste ja ettepanekute vahendamine ning selgituste koostamine koostöös KliM-iga; • TRACES-i ja PRIA põllumajandusloomade registri liidestamise toetamine.	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollikava koostamiseks alginfo koondamine; • TRACES kasutajakonto loomine, kasutajate kontode haldamise ja tehnilise toe korraldamine; • EK-le iga-aastane aruandlus esitada 30.aprilliks; • vajadusel kutsuda kokku EUDR-i ametitevahelise tööühm; • infopäringutele vastamine.	<ul style="list-style-type: none"> • PRIA-ga koostöös tagada järelevalveks vajalik põllumajandusloomade registri andmestik ja aruandlussüsteem (PRIA teostab arendust ja loob liidestuse TRACES-iga); • analüüsitakse, kas söödaregistrit on vaja täiendada.
<ul style="list-style-type: none"> • KKK, juhendmaterjalid, infotunnid; • kontaktisikute kokkuleppimine (EMTA, PTA, KeA operatiivne töökorraldus).		<ul style="list-style-type: none"> • järelevalve- ja kontrollprotseduuri (sh. infovahetuse) kirjeldamine; • kontrollikava koostamine ja EK-le esitamine; • koostatakse ettevõtjate riskihindamine tootegruppide lõikes; • protseduurireeglid ja andmevahetuse korraldamine (sisemised ja MTA, TTJA, TA); • kontaktisikute info kodulehele; • kontrollide andmebaasi haldamine ja sellekohane omavaheline infovahetus; • EK infokoosolekutel ja töögruppides osalemine.	

Edasiste plaanide ajahorisont

Täname kuulamast!

Täiendav informatsioon

- Kliimaministeerium: <https://kliimaministeerium.ee/elurikkus-keskkonnakaitse/metsandus/el-raadamisvabade-toodete-maarus-eudr>
- Üldine Komisjoni määruse teemaline lehekülg: https://green-forum.ec.europa.eu/nature-and-biodiversity/deforestation-regulation-implementation_en
- Komisjoni juhenddokument eesti keeles seisuga aprill 2025: [EUR-Lex - 52025XC04524 - ET - EUR-Lex \(uuendamisel\)](#)
- Komisjoni KKK (eesti keeles seisuga aprill 2025): https://environment.ec.europa.eu/publications/frequently-asked-questions-deforestation-regulation_en (uuendamisel)
- TRACES infosüsteemi kohta: https://green-forum.ec.europa.eu/nature-and-biodiversity/deforestation-regulation-implementation/information-system-deforestation-regulation_en?prefLang=et&etrans=et#the-eudr-information-system
- EUDR viimane konsolideeritud versioon: [EUR-Lex - 02023R1115-20251226 - ET - EUR-Lex \(uuendamisel\)](#)

Olulised mõisted (art 2) I

- Raadamine (*deforestation*) – metsa muutmine põllumajanduslikult kasutatavaks (nt infrastruktuuri rajamise eesmärgil raadamisel määrus ei kohaldu).
- Metsa degradeerumine (*forest degradation*) – metsasuse struktuurimuutused, mis seisnevad põlismetsa (*primary forests*) või looduslikult uueneva metsa (*naturally regenerating forests*) muutmises istandikuks (*plantation forests*) või muuks metsamaaks (*other wooded land*), või põlismetsa muutmises istutatud metsaks (*planted forests*).
- Turul kättesaadavaks tegemine (*making available on the market*) – äritegevuse käigus asjaomase toote tasu eest või tasuta tarnimine liidu turule turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks.
- Äritegevuse käigus - töötlemise eesmärgil, äri- või mitteärilistele tarbijatele turustamiseks, või ettevõtja, tarneahela hilisema etapi ettevõtja või kaupleja enda ettevõtte kasutamiseks.

Olulised mõisted (art 2) II

- **Ettevõtja** (*operator*) – füüsiline või juriidiline isik (va. allavoolu ettevõtja), kes äritegevuse käigus laseb asjaomased tooted EL turule või ekspordib neid;
- **Esmatootjast mikro-väikeettevõtja** (*micro and small primary operator*) – ettevõtja, kes on füüsiline isik või mikro- ja väikeettevõtja, kes oma äritegevuse käigus toob turule või ekspordib asjaomaseid tooteid, mida ta on ise kasvatanud, varunud, korjanud ning asub madala riskiga riigis.
- **Tarneahela hilisema etapi ettevõtja** (*downstream operator*) – füüsiline või juriidiline isik, kes äritegevuse käigus toob turule või ekspordib asjaomaseid tooteid, mille valmistamisel on kasutatud asjaomaseid tooteid, mis kõik on hõlmatud hoolsuskohustuse deklaratsiooni või lihtsustatud deklaratsiooniga.
- **Kaupleja** (*trader*) – isik (va. ettevõtja ja allavoolu ettevõtja), kes äritegevuse käigus teeb asjaomased tooted turul kättesaadavaks.

VKE ja mitte-VKE

- Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ehk VKE-d.
- Eestis määratletakse ettevõtete suurus Raamatupidamise seaduse alusel, mis põhineb Euroopa Liidu direktiivil 2013/34/EL, kuid kasutab **Eesti ettevõtlusstruktuurile kohandatud piirmäärasid**:
  - **mikroettevõte** – kuni 10 töötajat, bilansimaht kuni 450 000 €, käive kuni 900 000 €; ehk ka füüsiline isik.
  - **väikeettevõte** – kuni 50 töötajat, bilansimaht kuni 7,5 mln €, käive kuni 15 mln €. (Eesti on kasutanud max määra).
  - **keskmise suurusega ettevõte** – kuni 250 töötajat, bilansimaht kuni 25 mln €, käive kuni 50 mln €.
  - **suurettevõte** – ületab vähemalt kahte eeltoodud kriteeriumi (töötajate arv, bilansimaht või käive), ehk **mitte-VKE**.